

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

NVE

Postboks 5091, Majorstuen

0301 OSLO

Elverum, 20.06.14

Høringsuttalelse – 6 omsøkte småkraftverk nord i Hedmark fylke

Forum for Natur og Friluftsliv i Hedmark, FNF-Hedmark, er et nettverk for 9 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Hedmark. FNF-Hedmark arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF-Hedmark arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

FNF-Hedmark viser til mottatt høringsbrev fra NVE om 6 småkraftsaker nord i Hedmark fylke med flere søkere.

Søknadspakken omfatter følgende utbyggingsprosjekter:

Folla kraftverk i Folldal kommune (Erik Mortensen, m.fl.)

Renåa kraftverk i Rendalen kommune (Renåfallet fallrettighetslag)

Hira kraftverk i Stor-Elvdal kommune (Mathiesen-Atna AS)

Riva kraftverk i Tynset kommune (Østerdalen Kraftproduksjon AS)

Deia kraftverk i Åmot kommune (Blåfall AS)

Nøra kraftverk i Os kommune (Blåfall AS)

Innledning

De store kraftutbyggingene foregikk i en tid da natur og miljø ikke ble tatt særlig hensyn til og for å dekke et reelt kraftbehov. De elvene som ble spart eller ansett som ulønnsomme, er i dag gjenstand for kraftutbyggingsplaner og småskala kraftproduksjon som følge av subsidiene gjennom el-sertifikatordningen Norge og Sverige er sammen om for å øke produksjonen av fornybar kraft med 26,4 TWh til 2020, jf. fornybardirektivet. Strømkundene finansierer ordningen over strømrregningen.

Vedtak om el-sertifikatsubsidier og fornybardirektivet legger et press på tempo og kvalitet i behandlingen. De 6 søknadene om småkraftverk nord i Hedmark fylke som nå skal behandles samlet, er en del av NVEs nye rutiner for en raskere saksbehandling av de mange søknadene som ligger inne hos NVE. Hensikten er å få vurdert flest mulig søknader i tide for å komme i betraktning i el-sertifikatordningen, og målet er at køen av småkraftsøknader skal være avviklet innen 2017. NVE begrunner pakkesaksbehandlingen med at det vil gi et godt grunnlag for vurdering av samlet belastning.

Dagens system med begrensede konsekvensutredninger, der naturmangfoldloven og vanndirektivet tillegges liten vekt, bidrar til ytterligere marginalisering av viktige naturverdier. Tap, forringelse og

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Omotologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

Postadr:

FNF Hedmark

Pb. 191

2402 Elverum

Telefon:

99 58 93 27

E-post:

hedmark@fnf-nett.no

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

fragmentering av leveområder (habitat- eller arealbruksendring) er den største trusselen mot biologisk mangfold, og energisektoren står for det største bortfallet av inngrepsfri natur i Norge.

Miljødirektoratet og Riksantikvaren har advart mot at de tematiske konfliktvurderingene og nasjonale miljømålene overkjøres. Dersom vi skal oppfylle våre forpliktelser om å ta vare på vassdragsnaturen, landskapsverdiene, inngrepsfri natur og biologisk mangfold, så må nye planlagte inngrep ses tilstrekkelig i sammenheng med eksisterende inngrep, framtidige og planlagte utbygginger og vedtak må fattes på et godt kunnskapsgrunnlag. Naturmangfoldlovens prinsipper i §§ 8-12 legger krav og føringer om et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om virkninger tiltaket vil ha på naturverdier, og den samlede belastningen før det kan fattes vedtak. *Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.*

Utredningene på samla belastning av de 6 småkraftverkene som er ute på høring er svake, og for noen mangler de helt. Det er gjort noen vurderinger av de enkelte tiltakenes konsekvenser for den samlede belastningen på utvalgte tema. Men for flere av de omsøkte tiltakene er det for enkelte tema knyttet flere usikkerhetsmomenter i forhold til kunnskapsgrunnlaget og potensielt vil flere truede arter bli påvirket og berørt av en eventuell utbygging. Flere av søknadene vil berøre viktige friluftslivsområder og naturverdier.

FNF-Hedmark mener at NVE som planmyndighet har plikt til å legge til rette for vurderinger i forhold til samlet belastning med oversikt over prioriterte arter og utvalgte naturtyper, eller områder med store landskapsverdier, verdifulle naturtyper og økosystemer (naturmangfoldloven § 4 og 5) som er gått tapt eller blitt marginalisert i vassdragsnaturen som følge av tidligere utbygginger og naturinngrep i Østerdalen. Dette er en umulig oppgave både for kraftutbyggere og høringspartene. Naturmangfoldloven er slik å forstå at når store verdier allerede er gått tapt, øker restverdiene, og det er viktig å bevare disse.

Til tross for at utredninger om samlet belastning er mangelfulle, håper vi at NVE vil vurdere den samlede belastningen ut i fra foreliggende kunnskap og det som eventuelt skulle komme fram under befaringene. Vi minner også om at NVE og OED har allerede innvilget konsesjoner som overoppfyller kravene i Fornybardirektivet på 26,4 TWh sammen med Sverige.

FNF-Hedmark har følgende innspill til hver av de 6 omsøkte tiltakene nord i Hedmark fylke:

Deia kraftverk i Åmot kommune

Blåfall AS ønsker å utnytte et fall på 295 meter i elva Deia med inntak 585 moh. og kraftstasjon 290 moh. Inntaksdammen i betong er planlagt med en lengde på ca. 25 meter og en høyde på ca. 2-3 meter. Fra inntaket føres vannet i rør over en strekning på 2,8 km. ned til kraftstasjonen. Eksisterende vei forlenges med 150 meter for tilkomst til kraftstasjonen, og det søkes om en midlertidig vei (1,3 km) langs rørgata.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

Middelvannføringen ved inntaket er 1,04 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,3 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 5,3 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 12,8 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 3,2 km lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en differensiert minstevannføring på hhv. 200 l/s om sommeren og 80 l/s om vinteren.

Ecofact har befart området og gjennomført undersøkelser og kunnskapsinnhenting og gjort følgende registreringer og konfliktvurderinger:

Naturmiljø

Influensområdet er i stor grad påvirket av menneskelig aktivitet. Det er få nyere inngrep langs elvestrengen, og utover spor etter tidligere hogstaktivitet og gamle vaser med fløtningstømmer, framstår strekket som relativt urørt.

Det finnes godt utviklet gråor-heggeskog, og det kommer inn høgstaudeskog på flatere partier langs elva. De mest urørte delene av vassdraget er dominert av gammel skog av gran, furu og løv, men i partier er det også noe yngre skog. Hele kløfta har vært tilgjengelig for skogsdrift og bærer også preg av dette med få virkelig gamle trær og lite gammel død ved.

Det er registrert 9 rødlistede arter av vedboende sopp og lav i det aktuelle området. Flere av lavartene trenger stabile fuktforhold over tid. I de åpne områdene vil vannføring være avgjørende for å opprettholde et fuktig lokalklima. Minstevannføringen det legges opp til ved en evt. utbygging utgjør 20 % av normalvannføring i elva. For enkelte lavarter vil levevilkårene forringes noe.

Elva renner stedvis gjennom blokk, og det forekommer noen fosser og stryk som tilfører fuktighet til vegetasjonen. Her ble flere fuktkrevende arter registrert, deriblant lysmose og bergtornemose. Det er et godt utviklet lavsamfunn langs elva der flere av artene har sterk tilknytning til stabile fuktforhold over tid. Sjeldne arter er registrert, blant annet Huldrestry (EN) og gubbeskjegg (NT).

Det er en kjent hekkeplass for hubro (EN) litt utenfor planområdet.

En bekkekløft overlapper med store deler av influensområdet. Som naturtypelokalitet vurderes lokaliteten som svært viktig. Bekkekløfta vurderes også som regionalt viktig for bevaring av biologisk mangfold. Det vurderes at det er stort potensial for ytterligere funn av rødlistede arter knyttet til naturtypen bekkekløft. I følge utbyggeren vil det ikke bli utført tekniske inngrep i bekkekløfta, så tiltaket anses å få begrensede konsekvenser for bekkekløfta.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Omotologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

Postadr:

FNF Hedmark

Pb. 191

2402 Elverum

Telefon:

99 58 93 27

E-post:

hedmark@fnf-nett.no

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

Det er noe ørret i nedre deler av elva som kommer fra Renavassdraget. Deia brukes som gytebekk til fisk i Renaelva, men da opp til vandringshinder (gammel dam). Forekomst av fisk i selve influensområdet er tilknyttet høyereliggende bestander, og består av småfallen ørret.

På det berørte strekker i Deia vil tiltaket medføre reduksjon av vannføringen. Dette fører til økologiske endringer og påvirker særlig fuktkrevende arter. Søker er enig i at utbyggingen vil gi redusert vannføring på utbyggingsstrekningen, og mener videre at med foreslått minstevannføring og vurdert opp mot de begrensede miljømessige konsekvensene av tiltaket vurderes ulempene ved en utbygging å være relativt beskjedne.

Ut i fra de registrerte naturverdiene vurderes influensområdet til å ha stor verdi for biologisk mangfold. Virkningsomfanget av tiltaket vurderes til å være middels negativ, i hovedsak på grunn av potensielle virkninger på fuktkrevende rødlistearter. Landskap har middels verdi for naturlandskap. For landskapet medfører tiltaket enkelte vedvarende inngrep som inntak med gravitasjonsdam, kraftlinje og kraftstasjon.

Friluftsliv

Store deler av Deias nedbørsfelt ligger innenfor Forsvarets Regionfelt Østlandet. Området er i dag preget av forsvarets aktiviteter. Området brukes i begrenset grad til friluftsliv pga. dette. Men deler av det aktuelle området er registrert som friluftsområde av kommunen, og er en del av kommunens FYSAK-satsning. Det er en del ørret i nedre deler av Deia, men det foregår lite fiske her. I sum er det vurdert dithen at tiltaket gir ubetydelig konsekvens på friluftsliv.

FNF-Hedmarks vurdering

FNF-Hedmark har følgende vurderinger og kommentarer til det omsøkte tiltaket:

- Det er registrert en regionalt viktig bekkekløft i influensområdet i forhold til biologisk mangfold. Det er også stort potensial for ytterligere funn av rødlistede arter knyttet til naturtypen. Det er registrert 9 rødlistede arter av vedboende sopp og lav i det aktuelle området. Flere av lavartene trenger stabile fuktforhold over tid. I de åpne områdene vil vannføring være avgjørende for å opprettholde et fuktig lokalklima. Minstevannføringen det legges opp til ved en evt. utbygging utgjør 20 % av normalvannføring i elva. I følge utbyggeren vil det ikke bli utført tekniske inngrep i bekkekløfta, så tiltaket anses å få begrensede konsekvenser for bekkekløfta. Men ved en betydelig endret vannføring, vil dette påvirke fuktighetskrevenne flora langs elva og gi et generelt tørrere lokalklima langs elva og arts mangfoldet vil minke. FNF-Hedmark mener disse vurderingene gir en tydelig indikasjon på at en eventuell utbygging er konfliktfylt i forhold til naturmangfold.
- Dersom det omsøkte tiltaket skulle gis konsesjon er det viktig at anleggstrafikk, støy og graving ikke forringer naturopplevelsen eller medfører fysiske hindringer for ferdsel. Dette kan ha kortsiktige og langsiktige konsekvenser for allment friluftsliv i et tilgjengelig område.

FNF Hedmark: Hamar og Hedmarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

Renåa kraftverk i Rendalen kommune

Renåa fallrettslag ønsker å utnytte et fall på 298 m i elva Renåa med inntak 678 moh. og kraftstasjon på 380 moh. Inntaksdammen i betong er planlagt med en lengde på ca. 25 m og en høyde på ca. 4 m. Fra inntaket føres vannet over en strekning på 2,3 km ned til kraftstasjonen. Rørgata graves ned og dekkes til på hele strekningen. Det forventes noe sprenging av fjell på et par steder langs rørgata. Eksisterende skogsbilvei opprustes (500 m), og forlenges med ny permanent vei (1200 m) for tilkomst til inntaket. Til kraftstasjonen søkes det om bygging av 80 m ny vei.

Middelvannføringen ved inntaket er 0,53 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 850 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,0 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 6,1 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 1,8 km lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en minstevannføring lik alminnelig lavvannføring på 120 l/s hele året.

Økosøk har befart området og gjennomført undersøkelser og kunnskapsinnhenting og gjort følgende registreringer og konfliktvurderinger:

Naturmiljø

Det finnes beskjedent med data fra tidligere kartlegginger av biologisk mangfold i dette området. Derfor bygger mye av kunnskapsgrunnlaget på rapporten til Økosøk. Det ble påvist 4 rødlistearter gjennom de tre feltturene til Renåa; gubbeskjegg (NT), ulvelav (VU), trådragg (VU) og huldreblom (NT). I tillegg flere trivielle arter. I forhold til verdifulle naturtyper er det registrert et område med gammel barskog, og ett med bekkekløft/bergvegg. Når det gjelder fugleliv nevnes fossefall spesielt.

I området både ovenfor og nedenfor Renåafallet finnes bekkørret, og området som blir berørt av redusert vannføring anses lite egnet for en større bestand av bekkørret. Fosser og stryk fungerer som vandringshindre og grov stein egner seg lite som gytesubstrat.

En utbygging av Renåa medfører konsekvenser i form av redusert vannføring og anleggsvirksomhet. Redusert vannføring vil ha en negativ innvirkning på fuktforholdene langs elva og vil redusere eller fjerne fosserøyksonene. I tillegg vil en regulering redusere forekomst av flommer som skurer vekk konkurransesterk vegetasjon på substrat langs elva. Anleggsvirksomhet medfører forstyrrelser for vegetasjonen, og særlig lokalitetene med huldreblom vil trues. Den berørte elvestrekningen som vil få betydelig redusert vannføring er rundt 2.100 meter lang. Vi merker oss at søker nå har endret på traseen til rørgata for å unngå konflikt med huldreblom og for å unngå hogst av granskogen langs elvekanten.

Samlet sett ventes en realisering av prosjektet å ha en middels til stor negativ konsekvens for naturmiljøet i form av naturtyper og rødlistearter.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Omitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

Postadr:

FNF Hedmark
Pb. 191
2402 Elverum

Telefon:

99 58 93 27

E-post:

hedmark@fnf-nett.no

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

Friluftsliv

Området inngår i et terreng som brukes til friluftsliv. Inn til Renåfallet er det merket sti som er et godt brukt turområde for både fastboende og tilreisende. Fossefallene og bekkekløfta her er et imponerende skue og gjør dermed disse områdene til et fint turmål. Området er derfor vurdert brukt til organisert økoturisme. Elva brukes også til sportsfiske, og det selges fiskekort for den. Mye småfallen ørret gjør elva til ei fin rekrutterings elv for barn og unge i sportsfiskeøyemed. Det jaktes også elg og småvilt i influensområdet.

FNF-Hedmarks vurdering

FNF-Hedmark har følgende vurderinger og kommentarer til det omsøkte tiltaket:

- For det første ønsker vi å påpeke at det savnes eksterne utredninger som gjelder tiltakets virkninger på blant annet friluftsliv, landskap, verneområder og naturressurser. Dette mener vi er en betydelig mangel med søknaden, og det bør stilles krav om at dette gjøres før endelig vedtak treffes.
- Tiltaket er et stort inngrep i et verdifullt naturområde som resulterer i reduksjon av vannføringen i deler av året, og som videre medfører at livet i og rundt elva blir påvirket negativt. Redusert vannføring vil ha en negativ innvirkning på fuktforholdene langs elva og vil redusere eller fjerne fosserøyksonene. I tillegg vil en evt. utbygging påvirke de 2 naturtypene gammel barskog og bekkekløft/bergvegg. Det er en rik flora tilknyttet området, og særlig Renåfallet, som er tilpasset et liv i det fuktige miljøet, og det er påvist 4 rødlistearter. Potensialet for flere er også helt klart tilstede. Endret vannføring vil påvirke den fuktighetskreven floraen langs elva negativt. Det er også beklagelig at fossekallen vil måtte vike for mer kraftutbygging. Samlet sett ventes en realisering av prosjektet å ha en middels til stor negativ konsekvens for naturmiljøet i form av naturtyper og rødlistearter. Dette er en klar indikasjon på at en eventuell utbygging er konfliktfylt i forhold til naturmangfold.
- Selv om bestanden av småfallen bekkørret isolert sett ikke har spesiell stor verdi, blir det for enkelt av søker å konkludere med at tiltaket ikke forventes å få konsekvenser for fisk og ferskvannsbibliologi. FNF-Hedmark mener at tiltaket tydelig vil medføre negative konsekvenser, særlig pga. endret vannføring i elva. Det sier seg selv at f.eks. ved stans av kraftverket vil medføre hurtig dropp i vannføring nedstrøms kraftstasjonen, som vil kunne medføre stranding av fisk.
- For brukere av området vil redusert vannføring og tekniske inngrep bli forstyrrende elementer i landskapet, og dermed vil bruken av området mest sannsynlig bli mindre enn i dag. I tillegg vil fossenes inntryksstyrke redusert betraktelig. I anleggsperioden vil området få redusert verdi for brukerinteressene som følge av støy og trafikk. Landskapsbildet vil også endres med disse inngrepene, og særlig i anleggsperioden vil dette ha konsekvenser for landskapet. Utbygger nevner kort under avbøtende tiltak at det viktigste tiltaket de vil gjøre er å dempe de synlige effektene av inngrepet best mulig. FNF-Hedmark mener det er vel og bra at de har tenkt på dette, men det er umulig å dempe effektene av et slikt tiltak på en slik måte at de negative aspektene rundt

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Omitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

friluftslivsutøvelsen blir på et akseptabelt nivå. Det er viktig å ta med i betraktningen at tross relativt enkel tilrettelegging (tursti inn til Renåfallet), så er det mye brukt som turmål. Dette kan forklares med tilgjengeligheten, flott natur og i manges øyne et imponerende og spektakulært fossefall. Utbyggers ønske om å bygge ut elva og fossen, må dermed vurderes opp mot fossen som «landemerke» og betydning for naturopplevelsen. FNF-Hedmark savner vurderinger av hvordan den framtidige friluftslivsbruken og naturopplevelsen vil være etter en eventuell utbygging. Dersom det omsøkte tiltaket skulle gis konsesjon er det viktig at anleggstrafikk, støy og graving ikke forringer naturopplevelsen eller medfører fysiske hindringer for ferdsel. Dette kan ha både kortsiktige og langsiktige konsekvenser for allment friluftsliv i et tilgjengelig område.

Hira kraftverk i Stor-Elvdal kommune

Mathiesen-Atna AS ønsker å utnytte et fall på 80 m i elva Hira med inntak 469 moh. og kraftstasjon på 389 moh. Vassdraget er varig vernet, og er et sidevassdrag til Atna. Inntaket bygges som en lav fyllingsdam over elva med en lengde på ca. 10 m og en høyde på ca. 1-2 m. Fra dammen etableres en åpen kanal inn til inntakskum i betong. Fra denne legges rør over en elvestrekning på 1370 meter ned til kraftstasjonen like oppstrøms Hira bro. Rørgata graves ned og dekkes til på hele strekningen. Det forventes sprenging av fjell på et par steder langs rørgata. I tilknytning til anlegget planlegges det å bygge en ny permanent skogsbilvei på ca. 500 m, samt en ny traktorvei langs rørgatetræen (ca. 900 m).

Middelvannføringen ved inntaket er 2,22 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,1 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 0,7 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 3,7 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 1,4 km lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en differensiert minstevannføring tilnærmet lik 5-persentilene på hhv. 470 l/s om sommeren og 150 l/s om vinteren.

Miljøfaglig utredning AS har befart området og gjennomført undersøkelser og kunnskapsinnhenting og gjort følgende registreringer og konfliktvurderinger:

Naturmiljø

Det er avgrenset i alt 10 verdifulle naturtyper og påvist 10 rødlistearter i utredningsområdet. Blant rødlisteartene er det ulike sopparter, lavarter og mosearter. Verdt å nevne er funn av to råtevedmoser, som er interessante i både regional og nasjonal målestokk. Kontinentale skogsbekkekløfter er oppført som nær truet i Norge, og det meste av utredningsområdet kan betegnes som dette. De 10 verdifulle naturtypene er klassifisert som følger: 3 svært viktige, 4 viktige, 2 lokalt viktige og 1 uprioritert. Den potensielle verdireduksjonen av lokalitet 8 vurderes som viktigste enkeltstående inngrep. Sammenlignet med tidligere planer er det en konfliktreduksjon, som særlig skyldes at inntaksdammen nå er flyttet lenger ned, slik at man går klar av en lokalitet av stor verdi.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Omitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

Postadr:

FNF Hedmark
Pb. 191
2402 Elverum

Telefon:

99 58 93 27

E-post:

hedmark@fnf-nett.no

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

Hira vurderes å være et typisk eksempel på sidevassdrag langs Glomma, med flere karakteristiske elementer og arter for slike vassdrag med tilhørende kløfter. Tiltaket medfører reduksjon i vannføringen i Hira, og tiltaket medfører permanente inngrep i marka. Redusert vannføring på utbygd strekning gir dårligere levevilkår for arter direkte knyttet til elvestrengen, samt for fuktighetskrevede arter nær inntil elva.

Naturbase angir hele distriktet som et viktig villreinområde, men ingen spor etter arten ble observert. Det er lite sannsynlig at selve utredningsområdet er viktig for villrein.

Når det gjelder fisk har Høgskolen i Hedmark utført elfiske for å kartlegge elvas betydning som gyteelv. Atnaelva er ei viktig gyteelv for ørretbestanden i Glomma. Det er konkludert med at Hira kun har marginal betydning som gyteelv for fisk på den berørte strekningen. Elvebunnen er homogen med større blokksteiner og egnede gyteområder finnes kun i svært begrenset omfang.

Friluftsliv

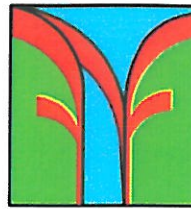
Den eksterne rapporten som medfølger søknaden tar ikke for seg tema om tiltakets påvirkning på friluftsliv. Søker tar opp temaet under brukerinteresser i søknaden. Utover søker selv og evt. leietakere av jakt, er det ingen annen bruk av aktuelt område. Selve utbyggingsområdet er lite egnet å drive jakt i, pga. topografien. Ting tyder på at det er en viss bruk av området i friluftslivssammenheng, men omfanget er begrenset.

FNF-Hedmarks vurdering

FNF-Hedmark har følgende vurderinger og kommentarer til det omsøkte tiltaket:

- Atnavassdraget med sideelver er varig vernet mot kraftutbygging, jf. Verneplan III for vassdrag. Etter vår mening er dette det viktigste punktet som taler mot en utbygging. Hira er ei viktig sideelv til Atna, og dermed omfattes av at det er et varig verna vassdrag. Atna-vassdraget ble vernet mot vannkraftutbygginger nettopp for at hele vassdraget og nedbørsfeltet skulle være upåvirket av kraftutbygging. Nå er det gitt åpning for mindre reguleringer i slike vassdrag. Atna-vassdraget er valgt som forsknings- og referansevassdrag, og vitenskapelige arbeider er utført helt siden 1930-tallet. Vi frykter at flere kraftutbyggingsprosjekter vil komme på banen og planlegges i vassdraget, dersom det åpnes for utbygging av Hira.
- Det er avgrenset i alt 10 verdifulle naturtyper og påvist 10 rødlistearter i utredningsområdet. FNF-Hedmark mener disse funnene gir en tydelig indikasjon på at en eventuell utbygging er konfliktfylt i forhold til naturmangfold. I forhold til tidligere planer er konfliktene redusert som følge av flytting av inntaksdammen. I henhold til utredningene vil redusert vannføring ha mindre påvirkning på arter og fuktigskrevende arter langs elva.
- 2-3 par av fossekall hekker langs elva. Den lave vannutnyttelsen vil muligens opprettholde vassdraget som egnet hekkeområde for fossekall og vintererle. Som avbøtende tiltak anbefales det

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turnarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
Natur og friluftsliv
Hedmark

å sette flere fugleholker for fossefall langs vassdraget, dersom utbyggingen realiseres. Fjellvåk er observert ved elva, og bergveggene langs Hira er egnede hekkeplasser for klippehekkende rovfuglarter. Anleggsfasen vil forstyrre eventuell hekking av rovfuglarter i selve utbyggingsområdet.

- Veslefallet er sentral i landskapsbildet, og kraftutbygging vil redusere vannmengden mellom inntak og stasjon. En utbygging av Hira vil medføre inngrep som lokalt endrer landskapet gjennom bygging av veier, rørgate, inntak og stasjon. Redusert vannføring vil i perioder påvirke Veslefallet som landskapselement negativt.
- Som avbøtende tiltak er minstevannføring sentralt. Lav slukeevne på kraftverket er viktig da det opprettholder vannføring i vassdraget gjennom året. Hvis tiltaket innvilges konsesjon, ber FNF-Hedmark NVE å vurdere å øke minstevannføringen om sommeren til 800 l/s for å forhindre negative miljøkonsekvenser. For å redusere faren for konflikter med lokalitet 8, er det viktig at rørgatetraseen blir smal på denne strekningen, og ikke kommer i kontakt med lokaliteten. Skogbeltet må også bevares helt inntil, for å hindre uttørking.

Riva kraftverk i Tynset kommune

Østerdalen Kraftproduksjon AS ønsker å utnytte et fall på 225 m i elva Riva med inntak 650 moh. og kraftstasjon 425 moh. Det søkes også om å overføre deler av Nyseterbekken. Inntaksdammen er planlagt som en fyllingsdam med en lengde på 35 m og en høyde på ca. 4,5 m. Fra inntaket føres vannet i rør over en strekning på 2 km ned til kraftstasjonen. Rørgata graves ned og dekkes til på hele strekningen. Totalt søkes det om ca. 450 m ny permanent vei for tilkomst til inntak, kraftstasjon og rørlegging. Det vil også bli oppgraderinger av eksisterende skogsbilvei ved behov.

Middelvannføringen ved inntaket er 0,45 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,1 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,0 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 4,9 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 2,7 km lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en minstevannføring lik 5-persentilen på 30 l/s hele året.

Sweco har befart området og gjennomført undersøkelser og kunnskapsinnhenting og gjort følgende registreringer og konfliktvurderinger:

Naturmiljø

Det vurderes som et visst potensial for rødlistede moser og lav langs elva. Det er registrert 2 funn av rødlista lavararter som begge er nær truet. Det er enkelte gode hekkelokalteter for fossefall langs prosjekstrekningen. Strandsnipe benytter trolig også vassdraget. Det er vurdert at prosjektets influensområde har liten verdi for verdifulle naturtyper og liten til middels verdi for rødlistearter.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turnarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Omitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
Natur og friluftsliv
Hedmark

Riva renner i en djup dal fra inntaksområdet til kraftverksområdet. I enkelte partier kan det ved høy vannføring utvikles noe sprøyt fra elvestryk. Ingen prioriterte naturtyper er registrert i influensområdet for utbygging.

Riva er et ørretvassdrag, bestående av stasjonær ørret. Allikevel har Riva ingen spesiell verdi for fisk, siden man finner tilsvarende fiskebestander i store deler av Østerdalen. Leveområdene til fisk og ferskvannsfauna vil reduseres ved en utbygging. Særlig blir konsekvensene store på strekningen mellom inntaket i Storbekken og samløpet med Riva. Her vil leveområdene til ferskvannsfauna forsvinne, med dertil tap av artsdiversitet.

Vassdraget har vært utnyttet til kraftproduksjon tidligere, og det finnes rester etter dammer, rør og bygninger.

Friluftsliv

Det har ikke blitt gjennomført kartlegging av friluftsområder i Tynset kommune. Området leies ut til stor- og småviltjakt og regnes som godt. Det er gode fiskemuligheter i området. Det går stier i området, og fjellområdene er velegnet som turterreng og er lett tilgjengelig hele året. Derimot er skogdalen hvor Riva renner mer utilgjengelig.

FNF-Hedmarks vurdering

FNF-Hedmark har følgende vurderinger og kommentarer til det omsøkte tiltaket:

- Ut i fra utredningene og isolert sett er tiltaket i mindre konflikt med naturmangfold, men det er landskapsmessige konflikter både under og etter anleggsfasen.
- Redusert vannføring, samt fysiske inngrep langs elva, er forstyrrende elementer i landskapet for friluftslivsutøvere i området. For mange som utøver friluftsliv er opplevelsen av natur uten større inngrep viktig. Riva-prosjektet berører områder med verdi for friluftsliv. Imidlertid er prosjektområdet lite tilgjengelig pga. tett skog og den djupe dalen. I anleggsperioden vil turgåere og jegere få redusert naturopplevelsen som følge av støy og trafikk. Tiltaket medfører permanente inngrep ved etablering av inntaksområder, kraftstasjon, vannveg og nye veger. Disse inngrepene blir synlige i terrenget, og lokalt vil prosjektområdet framstå som berørt. Tiltaket fører også til beslaglegging av areal. Dersom det omsøkte prosjektet skulle gis konsesjon er det viktig at anleggstrafikk, støy og graving ikke forringer naturopplevelsen eller medfører fysiske hindringer for ferdsel. Dette kan ha kortsiktige og langsiktige konsekvenser for allment friluftsliv.
- Minstevannføring er viktig for landskapsopplevelsen langs elva, og spesielt for fosse- og strykpartiene som er synlige på avstand. For biologisk mangfold er også minstevannføring viktig. Ved en eventuell utbygging er det viktig med en høy nok minstevannføring som ivaretar det biologiske mangfoldet og ferskvannsfaunaen på en tilstrekkelig måte.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Omitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

- Redusert vannføring vil påvirke fuktighetskrevende flora langs elva negativt. Det at Storbekken vil være tørrlagt store deler av året, vil påvirke fuktighetskrevende vegetasjon. Fossekall vil også bli påvirket negativt ved en eventuell utbygging, mens det ikke er ventet at Strandsnipe påvirkes av redusert vannføring, kun forstyrrelser ved anleggsarbeid.

Folla kraftverk i Folldal kommune

Grunneierne ønsker å utnytte et fall på 15,5 m i elva Folla med inntak på 572,5 moh. og kraftstasjon på 557 moh. Inntaksdammen i betong er planlagt med en lengde på ca. 150 m og en høyde på inntil 13 m. Fra inntaket føres vannet i rør over en strekning på 300 m ned til kraftstasjonen. Rørgata graves ned og dekkes til på hele strekningen. For tilkomst til kraftstasjonen søkes det om bygging av 270 meter ny vei fra den gamle hovedveien i Folldal. Eksisterende skogsbilveier vil også bli tatt i bruk i anleggsarbeidet.

Middelvannføringen ved inntaket er 16,3 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 27 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,0 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 11,5 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 1,3 km lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en minstevannføring på 600 l/s i perioden 16.4 - 15.8 og på 400 l/s 16.8 - 1.10 i forbindelse med opp- og nedvandring av fisk. Til sammenligning er 5-persentilen 2,2 m³/s. Det er ikke planlagt slipp av minstevannføring resten av året.

Multiconsult har befart området og gjennomført undersøkelser og kunnskapsinnhenting og gjort følgende registreringer og konfliktvurderinger:

Naturmiljø

I influensområdet er det påvist enkelte rødlistede arter, og konsekvensene er middels negative for dem. Rett nedstrøms planlagt dam forekommer naturtypen elveør, og denne lokaliteten er verdisatt som viktig. Villreinstammen fra Sølnekletten bruker området helt ned til Folla hele året.

Dammen vil bryte sedimentasjon- og strømningsprosessene i elva, og dermed redusere videre oppbygging av elveører i området. Trolig vil dette forsterke gjengroingsprosessen på elveørene med konsekvenser for rødlistede arter og lokalitetens verdi. Områder for massedeponier og kraftlinjetrase må undersøkes nærmere, siden det potensielt har interessante arter. Kraftstasjonen og tilførselsvei legger beslag på naturtypen elveør. Konsekvensene for det terrestriske miljøet er vurdert til middels til stor negativ.

Det er registrert to ferskvannlokaliteter i influensområdet for det planlagte kraftverket. Disse er sideløpene og strekningen nedstrøms damstedet, og hele elveløpet.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

Det er registrert et lokalt viktig gyte- og oppvekstområde før ørret og harr nedstrøms planlagt damsted i samme område hvor elveørene er avgrenset. Det er også vandringsvei for disse fiskeartene. Elvestrekningen forbi planlagt dam er viktig for at harr og ørret skal nå fram til viktige gyteområder også oppstrøms. Konsekvensene er vurdert til middels negativ med «god» fisketrapp og middels til stor negativ med «dårlig» fisketrapp.

For landskapet er konsekvensene vurdert til middels negative.

Friluftsliv

For sportsfiskere er Folla ei interessant fiskeelv, spesielt på grunn av harren og ørreten i vassdraget. Det er ikke salg av fiskekort på berørt elvestrekning, men både opp- og nedstrøms. Elva brukes også i relativt stor grad til annet friluftsliv, deriblant padling. Både norske og utenlandske padlere benytter elva. I følge Norges padleforbund ligger tiltaket innenfor en strekning som brukes mest, men ifølge tiltakshaver er det liten padleaktivitet der.

FNF-Hedmarks vurdering

FNF-Hedmark har følgende vurderinger og kommentarer til det omsøkte tiltaket:

- Det er en stor svakhet med konsekvensutredningene, og ikke i henhold til Naturmangfoldlovens bestemmelser, at arbeidet er påbegynt så sent på året at vurderinger knyttet til fisk, fugl og botanikk bare er skjønsmessig utført. Det må gjøres oppfølgende undersøkelser for disse temaene. Vi etterlyser en grundigere konsekvensutredning og en grundigere plan på avbøtende tiltak.
- Den planlagte dammen vil bli et vandringshinder for fisk (særlig ørret og harr) og vil påvirke elveør- og flommarkssystemet med viktige gyte- og oppvekstområder nedstrøms. I anleggsperioden vil graving i og ved elva medføre tilslamming, masseforskyvninger og sedimenttransport som vil medføre redusert kvalitet på gyte- og oppvekstområdene for fisk nedstrøms. Det er betenkelig at tilførselsvei vil bygges rett igjennom dette gyte- og leveområdet. Det er omfattende fiskevandring mellom ulike funksjonsområder for fisken (oppvekst-, gyte- og leveområder), og det er svært viktig ikke å bryte disse fiskevandringene. Især vil en dam med terskel ved inntaket kunne være problematisk for fisken å passere. For fisk som vandrer opp fra Glomma er det i dag ingen vandringshinder i Folla før Hjerkinndammen. Som avbøtende tiltak er det planlagt etablering av fisketrapp for å ivareta fiskens vandring forbi damstedet. Det har vist seg i mange tilfeller at det er en utfordring å få til dette på en tilfredsstillende måte, og dette har ofte slått feil. Trappa som her er foreslått har vist seg ikke å fungere tilfredsstillende. Vi er også skeptiske til nedvandringen av fisk, siden det viser seg at flomluker og turbintyper medfører høy dødelighet hos fisk. Det at utbyggingens omfang for fiskevandring potensielt er stort negativt, er et stort tankekors som må tas på alvor.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

- Folla er et viktig landskapselement i området, selv om landskapet har noe inngrep fra før. Selve elva framstår fortsatt som mer uberørt. Selve dammen vil framstå som et betydelig inngrep i et område som tidligere ikke er berørt av dominerende konstruksjoner. Elveløp er for øvrig regnet som en nær truet naturtype. Folla er uregulert, og det er nettopp i slike elver vi finner vekslinger mellom elveør og avsetningsområder.
- FNF-Hedmark ønsker å påpeke at Folla er ei populær elv brukt i friluftslivssammenheng. Særlig gjelder dette for sportsfiskere og padlere. Forurensning fra gruvedriften i Folldal og Hjerkinna har i mange år hatt negativ påvirkning på miljøet for fisk, men flere tiltak er satt inn for å rydde opp i dette. Videre rensing av vannet vil øke elvas verdi ved bedring av vannkvaliteten. Den planlagte dammen vil være en ulempe for padlere, siden de må bryte opp turen og ta seg forbi sperringen på land, selv om den ikke vil hindre videre bruk av elva som padleelv. Vi er også bekymret for fisket i elva, siden dammen vil hindre oppvandring av fisk til viktige gyteområder. Det er en økende aktivitet av tilreisende fiskere i Folldal og Folla, og for tilreisende fiskere er særlig harren ettertraktet.

Nøra kraftverk i Os kommune

Blåfall AS ønsker å utnytte et fall på 68 m i elva Nøra med inntak 675 moh. og kraftstasjon 607 moh. Inntaksdammen i betong er planlagt med en lengde på ca. 50 m og en høyde på ca. 3 m. Fra inntaket føres vannet i rør over en strekning på 4,2 km ned til kraftstasjonen. Rørgata graves ned og dekkes til på hele strekningen. Til kraftstasjonen søkes det om bygging av 180 m ny vei, i tillegg søkes det om 2,3 km midlertidig anleggsvei. FV 28 planlegges å brukes i så stor grad dette er mulig.

Middelvannføringen ved inntaket er 4,26 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 8,52 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,4 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 13,3 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 4,7 km lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en differensiert minstevannføring på 300 l/s om sommeren og 200 l/s om vinteren.

NNI Resources AS har befart området og gjennomført undersøkelser og kunnskapsinnhenting og gjort følgende registreringer og konfliktvurderinger:

Naturmiljø

Naturtyper og vegetasjonstyper som er påvist i inngreps- og influensområder er vanlige i regionen. Det er ikke påvist sjeldne- eller rødlistearter. Naturtypen elveløp er klassifisert som nær truet. Siden Nøra er uregulert er verdien for denne naturtypen satt til middels.

Når det gjelder fisk er det gode bestander av ørret og harr knyttet til Nøra. Med de rette forholdene er sideelvene til Glomma svært viktige gyte- og oppvekstmiljøer for fisken. Intakte gyteområder er avgjørende for å kunne opprettholde den regionale bestanden av harr. Rapporten mangler grundige

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Omitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

Postadr:

FNF Hedmark

Pb. 191

2402 Elverum

Telefon:

99 58 93 27

E-post:

hedmark@fnf-nett.no

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

kartlegginger av fiskesamfunnet, deriblant vandringer, gyteplasser og oppvekstplasser. Inntaksdam vil bli et nytt vandringshinder for ørret og harr. Gjedde finnes i vassdraget, og en inntaksdam vil gi denne arten et velegnet miljø, med de konsekvenser dette vil gi i økt predasjonstrykk på andre fiskearter. Det finnes ingen tall på hvor mange som bedriver sportsfiske i Nøra, men det selges fiskekort for kr. 70.000,- pr. år i nedre del av Nøra og på en 20 km. elvestrekning i Glomma.

Siden elva i dag er uregulert er det fine biotoper for elvefugler som fossekall, strandsnipe. Samlet verdi for naturmangfoldet i berørte områder er vurdert til middels verdi, og konsekvensene til middels negative.

Det planlagte småkraftverket vil redusere vannføringen til et lavt nivå. Det akvatiske naturmiljøet i Nøra er ikke kartlagt mht. artsforekomster, dvs. virvelløse dyr og fisk. Bunndyrsamfunnet er mest sannsynlig typisk for denne type vassdrag i regionen. Nøra har ikke naturtyper som større fosser, bekkekløfter og fossesprutvegetasjonen. Redusert vannføring i Nøra er vurdert å være den følgen av evt. utbygging som vil gi størst innvirkning på landskapet. Omfanget av planene vurderes som middels negativt for landskapet.

Tiltakets omfang gjør at det er vurdert at de BM-elementer knyttet til Nøra på planlagt utbygd strekning til middels til stor negativ konsekvens.

FNF-Hedmarks vurdering

FNF-Hedmark har følgende vurderinger og kommentarer til det omsøkte tiltaket:

- Tiltaket medfører en stor reduksjon i vannføring med dertil endring i hydrologisk dynamikk. Det vil derfor gi økologiske endringer for vannmiljøet i Nøra.
- Tiltaket vil føre til negativ innvirkning på fiskebestandene i Nøra og redusere mulighetene for sportsfiske. Dette reduserer opplevelseskvalitetene i området.
- For fiskesamfunnet vil reduksjon i vannføring gi mindre næring i form av insekter og bunndyr. Både harr og ørret har vandrende bestander, og sideelvene til Glomma er ofte viktige gyte- og oppvekstelter. Det er ikke vandringshinder i Nøra, så kontakten med Glomma er god. Det er en stor svakhet at kunnskapsgrunnlaget for fisk og andre virvelløse dyr er dårlig, og dette må utredes bedre. Foreslått minstevannføring er 300 l/s sommer og 200 l/s vinter. Valg av minstevannføring vil ha stor betydning for det akvatiske miljøet. FNF-Hedmark mener at foreslått minstevannføring er for liten, særlig når det gjelder konsekvensene for ørret og harr. Siden utredningene er for svake, vet man ikke hvor viktig Nøra er for gyte- og oppvekstområde for disse artene. Men man må gå ut i fra at elva har en viktig funksjon i så henseende, siden det ikke finnes vandringshindre pr. idag. Manglende kunnskap om dette temaet gjør at Naturmangfoldlovens bestemmelser om tilstrekkelig kunnskap ikke er oppfylt.

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

Oppsummering

Noen av de planlagte vannkraftverkene er åpenbart mer skadelig for naturmangfoldet og friluftslivet enn andre. Etter vår vurdering er Deia kraftverk i Åmot og Riva kraftverk i Tynset minst konfliktfylte i forhold til de temaene vi har vurdert tiltakene etter. FNF-Hedmark går i mot utbygging av småkraftverk i følgende vassdrag med disse begrunnelsene (jf. uttalelsen ovenfor):

- **Hira kraftverk:** Atnavassdraget med sideelver er varig vernet mot kraftutbygging, jf. Verneplan III for vassdrag. Utbyggingen er konfliktfylt i forhold til naturmangfold, og tiltaket vil medføre inngrep som lokalt endrer landskapsbildet negativt.
- **Renåa kraftverk:** Vi savner eksterne utredninger rundt temaene friluftsliv, landskap og naturressurser. Tiltaket er konfliktfylt i forhold til naturmangfold. Området er mye brukt i friluftslivssammenheng, særlig pga. et spektakulært fossefall, og landskapsbildet vil endres betydelig ved en utbygging.
- **Folla kraftverk:** Etter vår mening er ikke konsekvensutredningene tilstrekkelig utført. Planlagt tiltak vil bli et vandringshinder for fisk, og vil påvirke elveør- og flommarkssystemet med viktige gyte- og oppvekstområder for harr og ørret negativt. Kraftverket med dam vil framstå som et betydelig inngrep i et område som tidligere ikke er berørt av dominerende konstruksjoner. Dessuten er Folla ei populær elv brukt i friluftslivssammenheng, særlig for sportsfiskere og padlere. En grundigere plan for avbøtende tiltak mangler.
- **Nøra kraftverk:** Tiltaket vil føre til negativ innvirkning på fiskebestandene i Nøra og redusere mulighetene for sportsfiske. Både harr og ørret har vandrede bestander, og sideelvene til Glomma er viktige gyte- og oppvekstelver. Nøra har i dag ingen vandringshindre for fisk. Kunnskapsgrunnlaget for fisk og andre virvelløse dyr er dårlig, og vi mener derfor at Naturmangfoldlovens bestemmelser om tilstrekkelig kunnskap ikke er oppfylt.

Mvh.

Christian Dufseth
FNF-Hedmark

FNF Hedmark: Hamar og Hedemarken Turistforening, Finnskogen Turistforening, Norsk Turnmarsjforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Hedmark, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark og NJFF-Hedmark

Postadr:
FNF Hedmark
Pb. 191
2402 Elverum

Telefon:
99 58 93 27
E-post:
hedmark@fnf-nett.no

